

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Slovenien 2002

1. Sammanfattning av MR-läget

Generellt sett kan det konstateras att de mänskliga rättigheterna respekteras i Slovenien. Huvuddelen av grundlagen är inriktad på att garantera mänskliga rättigheter och fundamentala friheter och Slovenien har ratificerat de flesta konventioner på området.

Sedan självständigheten 1991 har tre val hållits. Ingen kritik har framkommit mot dessa vals genomförande.

Lagstiftningen ger ett effektivt skydd mot enskilda fall av brott mot mänskliga rättigheter. Sedan 1994 finns en ombudsman med ansvar för bevakning av dessa frågor.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala MR-konventionerna
Slovenien har ratificerat samtliga uppräknade konventioner.

3. Respekten för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr
Grundlagen förbjuder tortyr, inhuman behandling och förudmjukande bestraffning eller behandling. Fängelserna uppfyller internationella normer och har inte givit upphov till klagomål från internationella organisationer även om viss överbeläggning förekommer. Den slovenske ombudsmannen beskriver dock landets fängelser som "a highly stressful environment".

Det finns knappast någon rapportering om vare sig tortyr, försvinnanden, politiska mord eller avrättningar. Enstaka fall av polismisshandel av Roma-befolkningen har rapporterats av massmedia. Media och ombudsman har vidare rapporterat om bristande intresse från polisen för att undersöka brott mot Roma-befolkningen.

Över huvud taget ökade antalet klagomål till ombudsmannen mot polisen under 2001. Enligt ombudsmannen är detta en bekräftelse på att polisvåldet ökar i Slovenien.

4. Dödsstraff

Inget dödsstraff har utdömts i regionen på trettio år. 1990 avskaffades dödsstraffet formellt i Slovenien.

5. Rättssäkerhet

I enlighet med konstitutionen är domstolarna helt självständiga i förhållande till den exekutiva och lagstiftande makten. Detta respekteras även i praktiken. Domare utses på obestämd tid av parlamentet på rekommendation från det oberoende lagrådet. Varken militärdomstolar eller andra extraordinära domstolar får utses under fredstid. Som nämndes i inledningen finns det sedan 1994 en ombudsman som ansvarar för bevakning av brott mot mänskliga rättigheterna.

Ingen åtskillnad görs mellan mäns och kvinnors tillgång till rättsväsendet. Straffbarhetsåldern är 18 år.

Viss kritik mot det slovenska rättsväsendet har framförts av landets ombudsman som pekar på att de långsamma domstolsprocesserna och undermålig lagstiftning leder till att rättssäkerheten äventyras.

6. Personlig frihet

Godtyckliga frihetsberövanden är förbjudna enligt grundlagen och förekommer knappast.

The Helsinki Monitor har dock under året anklagat den slovenska staten för att ha sökt deportera personer som tidigare olagligen strukits ur folkbokföringsregistret.

7. Strafffrihet

Parlamentsledamöter har immunitet mot brottspåföljd. Genom omröstning i parlamentet kan denna immunitet hävas, vilket senast skedde vid ett tillfälle under 2001.

8. Yttrande- och mediafrihet

Grundlagen garanterar yttrande- och mediafrihet.

Media karakteriseras dock av viss självzensur. De rikstäckande medierna representerar inte hela det politiska spektrumet; exempelvis kritiserar de tre större dagstidningarna för att vara alltför okritiska till den sittande regeringen.

Viss kritik har även framkommit rörande begränsade möjligheter för oppositionen att få utrymme i den skrivna pressen.

Även de grundlagsstadgade religions-, förenings- och församlingsfriheterna respekteras i praktiken.

I februari 2001 attackerades en journalist av okända våldsmän utanför sitt hem. Den drabbade journalisten hade under en tid skrivit en rad artiklar om den organiserade brottsligheten i regionen. Polisen har inte lyckats finna förövarna och kritiken har varit massiv i media samt i parlamentet där fallet debatterats vid ett särskilt sammanträde.

9. De politiska institutionerna

Slovenien är en parlamentarisk demokrati och en konstitutionell republik. Makten delas mellan premiärministern, som utser regeringen, och det bikamerala parlamentet. Det politiska systemet karakteriseras av öppna och demokratiska val.

I Slovenien råder politisk pluralism med flerpartisystem. Det finns inga hinder för oppositionen att agera. De ovan nämnda restriktionerna i möjligheterna att få utrymme i pressen spelar dock en roll.

Valdeltagandet ligger på ca. 70 procent och är jämnt fördelat mellan könen. I regeringen ingår tre kvinnliga ministrar och 12 av 90 parlamentsledamöter är kvinnor.

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Det finns veterligen inga rapporter om diskriminering i arbetslivet på grund av kön, hudfärg, religion, politisk åsikt eller liknande.

Arbetsförhållandena bedöms generellt vara goda och anställda har, enligt lag, rätt att avstå från farligt arbete utan att deras anställningsförhållande förändras.

Arbetsveckan är 42 timmar med 30 minuters betald lunch per dag. Anställda har rätt till 18 dagars årlig semester och lönerna ligger betydligt över andra transitionsländer.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Hälsossektorn upptar 26 procent av statens totala budget. Ingen diskriminering rapporteras och tillgången till hälsovård betraktas som god för samtliga medborgare.

12. Rätten till utbildning

Utbildningen andel av statsbudgeten utgör 16,2 procent. Den grundläggande utbildningen är obligatorisk fram till tionde årskurs (14-15 år). Utbildningen är kostnadsfri fram t.o.m motsvarande svensk gymnasial utbildning. Skolböcker bekostas av de studerande. Kostnader för tertiär (eftergymnasial) utbildning är kostnadsfri för studerande utan arbete medan det sker en inkomstprövning för övriga.

Det förekommer ingen diskriminering på utbildningsområdet. Kvinnor är överrepresenterade vad gäller högre utbildning.

Ombudsmannen reser i runt i Slovenien och besöker skolor där han berättar om arbetet med mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter ingår som en del av undervisningen på viss gymnasial utbildning.

13. Rätten till tillfredställande levnadsstandard

De allmänna livsvillkoren är mycket goda i Slovenien och levnadsstandarden måste betecknas som hög.

14. Kvinnans situation

Kvinnor har en relativt stark ställning i Slovenien även om de är underrepresenterade både inom politiken och vad gäller högre poster inom näringsliv. Under 2002 har en ny horisontell ramlag antagits på jämställdhetsområdet.

Kvinnors inkomster ligger på ca. 85 procent av mäns.

Våld i hemmet faller under särskild strafflag (domestic violence) men även allmän strafflag tillämpas. Antalet anmälningar av misstänkta fall av våld mot kvinnor har starkt ökat under de senast åren. Detta hänförs till stor del till att medvetenheten om dessa brott ökar och inte att antalet sådana brott har ökat.

Slovenien utgör en del av "the Balkan route" vad gäller handel med kvinnor. Landet är främst en transitsträcka för vidare transport mot Västeuropa men en obetydlig del av handeln har Slovenien som destination.

15. Barnets rättigheter

Barns rättigheter garanteras i grundlagen. Det förekommer knappast gatubarn, barnprostitution eller handel med barn. Det finns veterligt inga rapporter om sexuell exploatering av barn. För rekrytering till Sloveniens försvarsväsende krävs 18 års ålder.

Minimiåldern för anställning är 16 år. 2001 ratificerade Slovenien ILO-konventionen om värsta former av barnarbete och konventionen trädde i kraft i maj detta år. Inget barnarbete har rapporterats.

16. Olika befolkningsgruppers situation

Minoriteter utgör ca. 12 procent av Sloveniens befolkning. Vissa av dessa grupper som de ungerska, italienska och i viss mån romska minoriteterna har tillerkänts särskilda grundlagsstadgade rättigheter och politisk representation.

Andra minoriteter, serber, kroater, kosovo-albaner, har inget särskilt skydd och vissa anklagelser om diskriminering förekommer. Bland annat har Helsinki Monitor anklagat den slovenska staten för att systematiskt deportera människor med dessa nationaliteter.

Religionsfrihet råder i Slovenien och diskriminering pga religion förekommer knappast i någon omfattning.

17. Homosexuellas situation

Diskriminering på grund av sexuell läggning är förbjuden enligt grundlagen vilket respekteras. Någon förföljelse på grund av sexuell läggning förekommer knappast även om homosexualitet är mindre accepterat än i vissa andra europeiska länder.

18. Flyktingars situation

Människor flyr till Slovenien även om landet främst är ett transitland för flyktingar på deras väg till Västeuropa. Det finns ett ordnat mottagningssystem och en fungerande asylprocedur.

Flyktingar tas om hand i enlighet med internationella riktlinjer även om viss kritik har framförts mot bristande standarder vid flyktingförläggningarna. För närvarande moderniseras och byggs det nya faciliteter; bl.a. ett nytt centrum för asylsökande.

19. Funktionshindrades situation

Slovensk lagstiftning förbjuder all diskriminering av funktionshindrade och enligt föreskrifterna skall dessa personer även tillförsäkras tillträde till alla byggnader.

De nödvändiga åtgärderna för att implementera denna lagstiftning och integrera de funktionshindrade i samhället pågår även om bl.a. ombudsmannen har givit uttryck för viss kritik mot den långsamma takten i reformarbetet. Någon systematisk diskriminering är det dock inte tal om.

20. Oberoende MR-organisationer

Det finns ett fåtal MR-organisationer i landet. De mest aktiva är Helsinki Monitor och Amnesty International. Det finns inget lagligt hinder för dessa att

bedriva verksamhet i Slovenien. Enligt uppgift har de en god dialog med regeringen och inga egentliga försök att påverka deras verksamhet görs.

21. Fältverksamhet

UNHCR har viss verksamhet i Slovenien. Samarbetet med de slovenska myndigheterna löper, enligt organisationen, friktionsfritt.